Otrdiena, 2021. gada 27. aprīlis

P9_TA(2021)0124

Pamatprogrammas "Apvārsnis Eiropa" izveide un dalības un rezultātu izplatīšanas noteikumi ***II

Eiropas Parlamenta 2021. gada 27. aprīļa normatīvā rezolūcija par Padomes nostāju pirmajā lasījumā, lai pieņemtu Eiropas Parlamenta un Padomes regulu, ar ko izveido pētniecības un inovācijas pamatprogrammu "Apvārsnis Eiropa", nosaka tās dalības un rezultātu izplatīšanas noteikumus un atceļ Regulas (ES) Nr. 1290/2013 un (ES) Nr. 1291/2013 (07064/2/2020 – C9-0111/2021 – 2018/0224(COD))

(Parastā likumdošanas procedūra: otrais lasījums)

(2021/C 506/25)

Eiropas Parlaments,

— ņemot vērā Padomes nostāju pirmajā lasījumā (07064/2/2020 – C9-0111/2021),

— ņemot vērā Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas 2018. gada 17. oktobra ([1]) un 2020. gada 16. jūlija ([2]) atzinumus,

— ņemot vērā Reģionu komitejas 2018. gada 9. oktobra atzinumu ([3]),

— ņemot vērā Parlamenta nostāju pirmajā lasījumā ([4]) attiecībā uz Komisijas priekšlikumu Eiropas Parlamentam un Padomei (COM(2018)0435),

— ņemot vērā grozīto Komisijas priekšlikumu (COM(2020)0459)

— ņemot vērā Līguma par Eiropas Savienības darbību 294. panta 7. punktu,

— ņemot vērā provizorisko vienošanos, ko atbildīgā komiteja apstiprināja saskaņā ar Reglamenta 74. panta 4. punktu,

— ņemot vērā Reglamenta 67. pantu,

— ņemot vērā Rūpniecības, pētniecības un enerģētikas komitejas ieteikumu otrajam lasījumam (A9-0122/2021),

1. apstiprina Padomes nostāju pirmajā lasījumā;

2. apstiprina Eiropas Parlamenta, Padomes un Komisijas kopīgo paziņojumu, kas pievienots šai rezolūcijai;

3. apstiprina savu paziņojumu, kas pievienots šai rezolūcijai;

4. pieņem zināšanai Padomes un Komisijas paziņojumus, kas pievienoti šai rezolūcijai;

5. konstatē, ka akts ir pieņemts saskaņā ar Padomes nostāju;

6. uzdod priekšsēdētājam parakstīt aktu kopā ar Padomes priekšsēdētāju saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 297. panta 1. punktu;

7. uzdod ģenerālsekretāram parakstīt aktu pēc tam, kad ir notikusi pārbaude, ka ir pienācīgi ievērotas visas procedūras, un pēc saskaņošanas ar Padomes ģenerālsekretāru nodrošināt tā publicēšanu *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*;

8. uzdod priekšsēdētājam Parlamenta nostāju nosūtīt Padomei un Komisijai, kā arī dalībvalstu parlamentiem.

([1]) OV C 62, 15.2.2019., 33. lpp.
([2]) OV C 364, 28.10.2020., 124. lpp.
([3]) OV C 461, 21.12.2018., 79. lpp.
([4]) Pieņemtie teksti, 17.4.2019., P8_TA(2019)0395.

Otrdiena, 2021. gada 27. aprīlis

PIELIKUMS

Kopīgs politiskais paziņojums par pamatprogrammas "Apvārsnis Eiropa" ietvaros atbrīvoto līdzekļu atkārtotu izmantošanu

Kopīgajā paziņojumā par atbrīvoto līdzekļu atkārtotu izmantošanu saistībā ar pētniecības pamatprogrammu ([1]) Eiropas Parlaments, Padome un Komisija vienojās par labu pētniecības programmai laikposmā no 2021. līdz 2027. gadam vēlreiz darīt pieejamas saistību apropriācijas, kas atbilst saistību atcelšanas summai līdz 0,5 miljardiem EUR (2018. gada cenās) un kas izriet no pilnīgas vai daļējas to projektu neīstenošanas, kuri pieder pamatprogrammai "Apvārsnis Eiropa" vai tās priekštecei "Apvārsnis 2020", kā paredzēts Finanšu regulas 15. panta 3. punktā. Neskarot budžeta lēmējinstitūcijas pilnvaras un Komisijas pilnvaras izpildīt budžetu, Eiropas Parlaments, Padome un Komisija vienojas, ka šīs summas orientējošais sadalījums maksimāli būs šāds:

— 300 000 000 EUR salīdzināmajās 2018. gada cenās kopai "Digitālā joma, rūpniecība un kosmoss", jo īpaši kvantu pētniecībai;

— 100 000 000 EUR salīdzināmajās 2018. gada cenās kopai "Klimats, enerģētika un mobilitāte"; un

— 100 000 000 EUR salīdzināmajās 2018. gada cenās kopai "Kultūra, jaunrade un iekļaujoša sabiedrība".

Parlamenta paziņojums par asociācijas nolīgumiem

LESD 218. panta 6. punkta otrās daļas a) apakšpunkta i) punktā ir paredzēts, ka Eiropas Parlaments sniedz piekrišanu attiecībā uz asociācijas nolīgumiem LESD 217. panta nozīmē. Turklāt nosacījumi, ar ko reglamentē trešās valsts pievienošanos pamatprogrammai "Apvārsnis Eiropa", bieži vien ir daļa no minētajiem asociācijas nolīgumiem. Lai Eiropas Parlaments sniegtu piekrišanu, tas saskaņā ar LESD 218. panta 10. punktu nekavējoties un pilnībā ir jāinformē visos procedūras posmos. Turklāt, lai nodrošinātu pienācīgu Parlamenta kontroli, šajos nolīgumos ir jāiekļauj visi būtiskie aspekti Savienības attiecībās ar konkrētu trešo valsti, kuri ir saistīti ar pamatprogrammu "Apvārsnis Eiropa".

Tāpēc Eiropas Parlaments sagaida, ka brīdī, kad saskaņā ar LESD 218. panta 9. punktu Padome pieņem lēmumu atbilstīgi LESD 218. panta 9. punktam, definējot nostājas, kuras Savienības vārdā jāieņem struktūrā, kas izveidota ar nolīgumu, ar ko paredz trešās valsts iesaistīšanos pamatprogrammā "Apvārsnis Eiropa", minētās nostājas nenovedīs pie tā, ka tiek apieta prasība saņemt Eiropas Parlamenta piekrišanu, atstājot attiecīgās struktūras ziņā noteikt būtiskos aspektus konkrētās trešās valsts dalībai pamatprogrammā "Apvārsnis Eiropa".

Tāpēc Eiropas Parlaments uzskata, ka šādi saskaņā ar LESD 218. panta 9. punktu pieņemti Padomes lēmumi, ja tie attiecas uz asociācijas nolīgumu daļām, kuras saistītas ar trešās valsts dalību pamatprogrammā "Apvārsnis Eiropa", būtu jāsamazina līdz minimumam. Turklāt, ja Savienības sarunu vedējs vai Padome, vai tās īpašā komiteja apsver šāda Padomes lēmuma pieņemšanu, kad tiek dotas norādes sarunu vadītājam, Eiropas Parlaments sagaida, ka tas nekavējoties un pilnībā tiks informēts visos procedūras posmos, tostarp saņemot argumentētu atzinumu par to, kāpēc ar nolīgumu izveidotai struktūrai Savienības vārdā ir jāpieņem nostāja nolūkā sasniegt Savienības mērķus, kas izklāstīti [pamatprogrammas "Apvārsnis Eiropa" regulā] un [Padomes lēmumā, ar ko izveido īpašo programmu].

Komisijas paziņojums par 47. apsvērumu

Komisija plāno īstenot EIP *Accelerator* budžetu tā, lai nodrošinātu, ka MVU, tostarp jaunuzņēmumiem, paredzētais atbalsts, ko sniedz vienīgi dotācijas veidā, saskaņā ar "Apvārsnis Eiropa" regulas 48. panta 1. punktu un 47. apsvērumu atbilst atbalstam, kuru sniedz no pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" MVU instrumenta budžeta.

Komisijas paziņojums par 6. pantu

Pēc pieprasījuma Komisija plāno apmainīties ar viedokļiem ar Eiropas Parlamenta atbildīgo komiteju par i) potenciālo partnerattiecību kandidātu sarakstu – pamatojoties uz LESD 185. un 187. pantu –, uz kuru attieksies (sākotnēji) ietekmes izvērtējumi; ii) uzdevumu padomju noteikto provizorisko uzdevumu sarakstu; iii) stratēģiskā plāna rezultātiem pirms tā oficiālās pieņemšanas, un iv) tā iepazīstinās ar dokumentiem, kas saistīti ar darba programmām, un darīs tos pieejamus.

([1]) OV C 444 I, 22.12.2020., 3. lpp.

Otrdiena, 2021. gada 27. aprīlis

Komisijas paziņojums par ētiku/cilmes šūnu izpēti – 19. pants

Pamatprogrammā "Apvārsnis Eiropa" attiecībā uz lēmumiem par ES finansējumu cilvēka embriju cilmes šūnu izpētei Eiropas Komisija ierosina arī turpmāk ievērot tos pašus ētikas principus, uz kuriem balstījās "Apvārsnis 2020".

Eiropas Komisija ierosina saglabāt šos ētikas principus, jo, pateicoties tiem un pamatojoties uz pieredzi, attiecībā uz ļoti daudzsološu zinātnes jomu ir izstrādāta atbildīga pieeja, kas ir izrādījusies pilnīgi piemērota pētniecības programmai, kurā piedalās pētnieki no daudzām valstīm ar atšķirīgu tiesisko regulējumu.

1. Lēmumā par pamatprogrammu "Apvārsnis Eiropa" skaidri noteikts, ka Savienības finansējumu nepiešķir šādām trim pētniecības jomām:

— izpētes pasākumiem, kuru mērķis ir cilvēka klonēšana reproduktīviem nolūkiem;

— izpētes pasākumiem, kuru mērķis ir pārveidot cilvēku ģenētisko mantojumu un kuri varētu šādas izmaiņas padarīt pārmantojamas;

— pētniecības pasākumiem, kas paredzēti cilvēku embriju radīšanai vienīgi pētniecības nolūkā vai cilmes šūnu ieguvei, tostarp veicot somatisko šūnu kodola pārstādīšanu.

2. Netiks finansēti tādi pasākumi, kas ir aizliegti visās dalībvalstīs. Netiks finansēti pasākumi konkrētā dalībvalstī, ja šādi pasākumi tajā ir aizliegti.

3. Lēmumā par pamatprogrammu "Apvārsnis Eiropa" un noteikumos par ētikas principiem, ar ko reglamentē Savienības finansējumu cilvēka embriju cilmes šūnu izpētei, netiek sniegts nekāds vērtējums par tiesisko regulējumu vai ētikas principiem, ar ko šādu izpēti reglamentē dalībvalstīs.

4. Aicinājumos iesniegt priekšlikumus Eiropas Komisija skaidri nepieprasa izmantot cilvēka embriju cilmes šūnas. Iespējamā pieaugušu cilvēku vai cilvēka embriju cilmes šūnu izmantošana ir atkarīga no zinātnieku atzinuma, ņemot vērā mērķus, ko viņi vēlas sasniegt. Praksē lielākā daļa no Savienības finansējuma cilmes šūnu izpētei ir atvēlēta pētījumiem, kuros izmanto pieaugušu cilvēku cilmes šūnas. Nav iemeslu, kāpēc lai tas būtiski mainītos pamatprogrammā "Apvārsnis Eiropa".

5. Katram projektam, kurā paredzēts izmantot cilvēka embriju cilmes šūnas, ir jāiegūst pozitīvs zinātnisks izvērtējums; izvērtēšanas laikā neatkarīgi eksperti nosaka, vai šādu cilmes šūnu izmantošana ir vajadzīga paredzēto zinātnisko mērķu sasniegšanai.

6. Attiecībā uz priekšlikumiem, kas ieguvuši pozitīvu vērtējumu zinātniskajā izvērtēšanā, Eiropas Komisija pēc tam organizē stingru ētikas principu pārbaudi. Šajā ētikas principu pārbaudē ņem vērā principus, kas noteikti ES Pamattiesību hartā un attiecīgās starptautiskās konvencijās, piemēram, Eiropas Padomes Konvencijā par cilvēktiesībām un biomedicīnu, kas parakstīta Ovjedo 1997. gada 4. aprīlī, un tās papildu protokolos, kā arī *UNESCO* pieņemtajā Vispārējā deklarācijā par cilvēka genomu un cilvēktiesībām. Ētikas principu pārbaudes mērķis ir arī pārliecināties, ka priekšlikumos tiek ievēroti to valstu noteikumi, kurās veiks izpēti.

7. Atsevišķos gadījumos ētikas principu pārbaudi var veikt projekta īstenošanas laikā.

8. Pirms attiecīgo pasākumu sākšanas katram projektam, kurā paredzēta cilvēka embriju cilmes šūnu izmantošana, jāsaņem attiecīgās valsts vai vietējās ētikas komitejas apstiprinājums. Jāievēro visi valsts noteikumi un procedūras, tostarp saistībā ar tādiem jautājumiem kā vecāku piekrišana, finansiālas stimulēšanas nepieļaušana u.c. Pārbaudīs arī to, vai projektā iekļautas atsauces uz licencēšanas un kontroles pasākumiem, kas jāveic tās dalībvalsts kompetentajām iestādēm, kurā veiks pētījumus.

9. Katru priekšlikumu, kas ieguvis pozitīvu vērtējumu zinātniskajā izvērtēšanā, ētikas principu pārbaudē valsts vai vietējā līmenī un ētikas principu pārbaudē Eiropas līmenī, atsevišķi iesniegs apstiprināšanai dalībvalstīm, kas sanāk komitejā, rīkojoties saskaņā ar pārbaudes procedūru. Netiks finansēts neviens priekšlikums, kurā iekļauta cilvēka embriju cilmes šūnu izmantošana, ja tas neiegūs dalībvalstu apstiprinājumu.

10. Eiropas Komisija turpinās darbu, lai rezultāti, kas iegūti Savienības finansētā cilmes šūnu izpētē, būtu viegli pieejami visiem pētniekiem, tādējādi nodrošinot maksimālu labumu pacientiem visās valstīs.

11. Eiropas Komisija atbalstīs darbības un iniciatīvas, kas palīdz koordinēt un racionalizēt cilvēka embriju cilmes šūnu izpēti saskaņā ar atbildīgu pieeju, ievērojot ētikas principus. Komisija jo īpaši turpinās atbalstīt cilvēka embriju cilmes šūnu līniju Eiropas reģistra izveidi. Šāda reģistra atbalstīšana sniegs iespēju pārraudzīt esošās cilvēka embriju cilmes šūnas Eiropā, palīdzēs zinātniekiem tās vislabāk izmantot un, iespējams, palīdzēs novērst jaunu cilmes šūnu līniju nevajadzīgu iegūšanu.

12. Eiropas Komisija turpinās pašreizējo praksi un neiesniegs komitejai, kura darbojas saskaņā ar pārbaudes procedūru, nevienu projekta priekšlikumu, kas ietver pētniecības darbības, kurās iznīcina cilvēka embrijus, tostarp cilmes šūnu iegūšanai. Izslēdzot šā izpētes posma finansēšanu, Savienības finansējums netiks liegts turpmākiem posmiem, kuros paredzēta cilvēka embriju cilmes šūnu izmantošana.

Komisijas paziņojums par 5. pantu

Komisija pieņem zināšanai abu likumdevēju panākto kompromisu 5. panta formulējumā. Komisija saprot, ka 1. panta 2. punkta c) apakšpunktā minētā īpašā aizsardzības pētniecības programma aprobežojas ar pētniecības darbībām, uz kurām attiecas topošais Eiropas Aizsardzības fonds, bet izstrādes darbības tiek skatītas ārpus šīs regulas piemērošanas jomas.

Komisijas paziņojums par cilvēktiesībām 16. panta 1. punkta d) apakšpunktā

Komisija visnotaļ atzīst cilvēktiesību respektēšanu, kas noteikta Līguma par Eiropas Savienību 21. pantā, un tā 1. panta otro daļu "Savienība cenšas attīstīt attiecības un veidot partnerību ar trešām valstīm un starptautiskām, reģionālām vai pasaules organizācijām, kuras atzīst pirmajā daļā minētos principus." Taču Komisija pauž nožēlu, ka "cilvēktiesību respektēšana" ir iekļauta kritēriju virknē, kas trešām valstīm jāizpilda, lai kļūtu tiesīgas iesaistīties programmā saskaņā ar 16. panta 1. punkta d) apakšpunkta 1. punkta d) apakšpunktu. Neviena cita ES nākamās daudzgadu finanšu shēmas programma neuzskatīja, ka vajadzīga tik tieša norāde, lai gan nav šaubu, ka ārējās attiecībās ar trešām valstīm ES tiecas visos instrumentos un politikas jomās īstenot konsekventu pieeju cilvēktiesību aizsardzībai un tai jāvirza Komisija šā noteikuma īstenošanā.

Padomes paziņojums

Padome aicina Komisiju nodrošināt lielāko Padomes iesaisti sarunās par nolīgumiem, ar kuriem trešās valstis iesaista Savienības programmās, tostarp ES pētniecības un inovācijas pamatprogrammā "Apvārsnis Eiropa", saskaņā ar LESD 218. pantu. Šajā nolūkā Padome saskaņā ar LESD 218. panta 4. punktu var iecelt īpašu komiteju, ar kuru apspriežoties, ved sarunas, tostarp par šādu nolīgumu formu un saturu.

Šajā sakarā Padome atgādina par ES iestāžu lojālas sadarbības principu, kas noteikts LES 13. panta 2. punkta otrajā teikumā, un attiecīgo ES Tiesas judikatūru par LESD 218. panta 4. punktu, saskaņā ar kuru Komisijai savlaicīgi – pirms sarunu sanāksmēm – īpašajai komitejai ir jāsniedz visa informācija un dokumenti, kas nepieciešami, lai uzraudzītu sarunu norisi, proti, it īpaši citu pušu sarunu gaitā paziņotās pamatnostādnes un aizstāvētās nostājas, lai īpašā komiteja varētu formulēt viedokli un norādes attiecībā uz sarunām ([2]).

Ja nolīgumi, ar kuriem trešās valstis tiek iesaistītas Savienības programmās, jau pastāv un ietver pastāvīgu pilnvarojumu Komisijai noteikt konkrētus noteikumus, kas piemērojami katrai valstij attiecībā uz tās dalību jebkurā konkrētā programmā, un ja Komisijai šajā uzdevumā palīdz īpaša komiteja, Padome atgādina, ka Komisijai ir jārīkojas, sarunu procesa gaitā sistemātiski apspriežoties ar minēto īpašo komiteju, piemēram, pirms sanāksmēm ar attiecīgajām trešām valstīm apmainoties ar tekstu projektiem un sniedzot regulārus informatīvus paziņojumus un pārskatus.

Ja nolīgumi, ar kuriem trešās valstis tiek iesaistītas Savienības programmās, jau pastāv, bet īpaša komiteja nav paredzēta, Padome uzskata, ka Komisijai, kad tā nosaka konkrētus noteikumus iesaistīšanai pamatprogrammā "Apvārsnis Eiropa", līdzīgā veidā sarunu procesa gaitā būtu sistemātiski jāsadarbojas ar Padomi un tās darba sagatavošanas struktūrām.

([2]) Sk. 2015. gada 16. jūlija spriedumu lietā C-425/13 *Komisija / Padome*, EU:C:2015:483, 66. punkts.

Otrdiena, 2021. gada 27. aprīlis

Komisijas paziņojums par starptautisko sadarbību

Komisija pieņem zināšanai Padomes vienpusējo deklarāciju un, apspriežoties ar īpašo komiteju saskaņā ar LESD 218. panta 4. punktu, to pienācīgi ņems vērā saskaņā ar Līgumu, ES Tiesas judikatūru un iestāžu līdzsvara principu.

Padomes paziņojums par 5. pantu

Padome atgādina, ka no LESD 179. panta 3. punkta un 182. panta 1. punkta, tos lasot kopā, izriet, ka Savienība var pieņemt tikai vienu daudzgadu pamatprogrammu, kurā izklāstītas visas Savienības darbības pētniecības un tehnoloģiju attīstības jomā. Tādēļ Padome uzskata, ka Eiropas Aizsardzības fonds, kas minēts 1. panta 2. punkta c) apakšpunktā Regulā, ar ko izveido Savienības pētniecības pamatprogrammu "Apvārsnis Eiropa", kura aptver šā fonda darbības gan pētniecības, gan tehnoloģiju attīstības jomā, ir īpaša programma, ar ko īsteno pamatprogrammu LESD 182. panta 3. punkta nozīmē, un ietilpst regulas, ar kuru izveido minēto pamatprogrammu, darbības jomā.